

EESTIMAA MESINIKE PÖÖRDUMINE

Eesti Vabariigi Riigikogu maaelukomisjoni, EV Valitsuse, Põllumajanduse- ja Keskonnaministeeriumi ning kõigi puhtast loodusest ja pestitsiididevabast toidust lugu pidavate Eestimaa elanike poole.

Viimastel aastatel on Eestis hukkunud palju mesilasperesid. Peamisi põhjusi tuleb otsida meid ümbritsevast keskkonnast. Inimene on olnud mesilastele halb koostööpartner. Võib-olla on inimene olnud ahne, hoolimatu või oskamatu. Midagi on läinud inimeste ja mesilaste koostöös valesti juba pikemat aega.

Eestimaa pinnal kasvab üle 400 taimeliigi, mis vajavad paljunemiseks putukate, sealhulgas mesilaste abi. Nendest taimedest ümmarguselt 100 on mitmesugused põllumajanduslikud kultuurtaimed, ja nende saak katab otseselt või kaudselt (loomade kaudu väärindatuna) 90% meie toidutarbest.

Mesilane on meie looduses indikaatorliigiks. Kui mesilased hakkavad massiliselt hukkuma, on keskkonnasaaste tase tõusnud nii mesilaste kui ka inimeste jaoks ohtlikule tasemele.

Perede tegelik hukkumine on olnud viimastel aastatel hinnanguliselt 25-30%. Tuginedes statistikaameti korrigeeritud, parandatud ja tuletatud andmetele, peaks meil praegu olema veidi üle 40 000 pere, kellest hukkub igal aastal 25-30%. See tähendab 12 000–15 000 pere kaotamist, mis läheb mesinikele aastas maksma 2,5-3,0 milj. eurot.

On ülim aeg astuda konkreetseid samme, et Eesti mesindust ja loodust päästa. Tulevaste põlvkondade nimel nõuame:

- 1. põhjendamatut ja ülemäärast pestitsiidide kasutamise lõpetamist**
- 2. EV Valitsuse toetust mesindusega tegelejatele, riiklike otsetoetuste jagamisel võrdväärset kohtlemist teiste põllumajandustootjatega**
- 3. veterinaarteenistuste igakülgset abi mesilaste hukkumise põhjuste tuvastamisel ja mesilaste ravimisel ning selleks abistava konsulentide või usaldusmesinike võrgu loomist**
- 4. põllumajandusministeeriumi juurde vähemalt kolmeliikmelise kogenud erapooletust mesinikest koosneva mesindusnõukogu moodustamist**
- 5. meie põllu- ja aiakultuuride, samuti kauplustes müügil olevate toiduainete (k.a. puu- ja juurviljade, rapsiõli, teraviljatoodete jne.) regulaarset analüüsimist pestitsiidide ja herbitsiidide jääkide suhtes ning analüüsitulemuste avalikustamist.**

*Allkirja saate anda ka internetis:
http://www.petitsioon.com/kaitseme_keskkonda_ja_mesilas*

ESIMEHE VEERG

Mesinikud ja mesilased on läbi jaanuari- ja veebruarikuu segaduses olnud – ei ole õiget talve ega paista veel ka kevadet. Suusahuvilistel tuli sel talvel Tartu maratoni asemel leppida Sotši olümpiasuusatamise vaatamisega. Mesinikel on teistmoodi mure südames, et kuidas linnukestel tarudes läheb. Mõnigi mesinik on käinud nõnda tihti tarude juures mesilasi kuulamas ja vaatamas, et porised rajad järel. Silmsidegi mesilastega pole võimatu, kui meie sõbrakesed juba lennuavast vastu vaatavad ja kohati isegi lennul käivad. Tarukaalu näitude kiirenev kukumine ja pesaruumi soojenemine annab märku, et peredes on haue sees. Põidlad pihku, et mesilaste söödavarud päriskevadeni kestaks!

Mesinikel on veel mõne nädala jagu aega, enne kui suur kevadtööde kiirus lahti pääseb. Seni on aega vanu asju klaarida ja uusi plaani pidada. Mesinike esindajad on sügisest saati koos ametnikega arutanud, mis ja miks on Eesti mesinduses pahasti ja kuidas asju paremale järjele aidata. EML korraldas oktoobris Karksi-Nuias konverentsi, kus arutati meie mesinduse praeguse seisuga ja arenguplaanide üle. Novembri alguses kohtuti ametnikega ministeeriumis toimunud ümarlaual Seal jõuti vaid mõne olulisema mesindusprobleemi sisu lahti rääkida, lahendusteni jõudmata. Siiski tekkis tunne, et ministeerium koos alluvate ametkondadega võtab mesinike muresid kuulda ja on valmis lahendusi arutama.

Järgmisel ümarlaual 22. jaanuaril astuti samm edasi PRIA mesilate registri ja mesinike võimaliku toetuse küsimuses. Taimekaitsetööde ohtudest mesilastele, mida samuti arutati, on küll aru saadud. Kuid olulisi muutusi taimekaitse korralduses või nõuetes ei taheta teha. Mesinikud on aga mures selle pärast, et mesilaste hukumine on viimase aastakümne jooksul suurenenud kuni kolm korda, ja taimekaitsemürkidel on selles oluline roll. Kui talvine mesilasperede hukumine meie mesilastes on 25% või enam ja kui kevadeks on 13 000-15 000 mesilasperet surnud, siis on see mesinikele tõsine majanduslik löök. See on ühtlasi ka suur kaudne kaotus tolmeldamist vajavale looduslikule taimeistikule või aia- ja põllukultuuridele.

Mesinikud on tõsisel mures mesilaste ja mesinduse tuleviku pärast, kui praegune riiklik hoiak taimekaitsemürkide kasutamise osas ei muutu. Sõnades küll kuulutatakse integreeritud (ja mõistliku?) taimekaitse põhimõtete rakendamist Eestis alates 2014. a. algusest. Aga tegudes ja riiklikus suhtumises tugevatoimeliste taimekaitsemürkide kasutamisse pole kahjuks midagi muutunud. Esikohale seatakse põlluharijate majanduslikud huvid saada võimalikult suuri saake, kasutades saagilootuse kaitseks tugevatoimelisi pestitsiide. Sealjuures on keskkonna jätkuv saastamine ja otsesed või kaudsed ohud mesilaste tervisele otsustajate jaoks teisejärgulised.

Mesinikud leiavad, et nii ei saa see edasi kesta. Paides toimunud vabariiklikul mesinduspäeval otsustasid mesinikud esitada valitsusele ja riigikogu maaelukomisjonile vastava pöördumise. Selles kutsutakse üles riiklikul tasemel peatama pestitsiidide põhjendamatu ja ülemäärane kasutamine, et ära hoida meie mesinduse ja mesilaste hävitamine. Nende muutustega säätetaks ka keskkonda jätkuvast saastamisest ning vähendataks meie tervist ohustavat pestitsiidijääkide sisaldust aia- ja põllusaadustes. VTA andmetel leiti Eestis kasvatatud aia- ja põllukultuurides 2006. a. uuringutes pestitsiidijääke ca 20% proovidest, 2012. a. aga juba ligi 40% juhtudel. Kas see ei ole ohu märk?

Kindlasti ühinevad mesinike algatusega põllupestitsiidide kasutamise vähendamiseks paljud Eesti inimesed, kes meie keskkonna ja toidulaua pärast muret tunnevad. Loodame, et veebruari lõpus ministeeriumis toimuval taimekaitse töögrupi koosolekul suudavad ka ametnikud mesinike sõnumit mõista. Ja ehk on nad siis valmis kaasa arutama, mida ja kuidas keskkonna ja mesilaste heaolu nimel annab kohe ja edaspidi mõistlikumalt teha. Seejärel peavad need muutused jõudma ka põllumeeste mõtteviisi ja taimekaitse ning umbrohutõrje pestitsiidivabasse praktikasse. Nii pingutame ühiselt, et kevadeti mesilased ikka rohkesti puhastuslennule tõuseksid ja suviti mesilaste lennusumin ei vaibuks.

Aleksander Kilk

MESINDUSALA ÜMARLAUD PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUMIS

Mesindusala ümarlauda teine koosolek toimus 22. jaanuaril põllumajandusministeeriumis. Mesinike poolt osalesid Eesti Mesinike Liidu, Eesti Kutseliste Mesinike Ühingu ja Saaremaa Meetootjate Ühingu esindajad. Keskenduti kolme teema arutelule – PRIA mesilate registri parendamine, mesinikele toetuse kavandamine ja mesilaste parema kaitse taimekaitsetööde võimalike ohtude eest.

Mesilate registri osas esitati ettepanekuid, kuidas mesinikud saaksid operatiivsemalt e-PRIA kaudu oma mesila kohta andmeid esitada või vajalikke muudatusi teha. Samuti arutati, kuidas saaks registris olevate mesilate digikaarti paremini kasutada teabevahetuseks ja mesilaste kaitseks nii taimekaitsetööde kui mesilashaiguste leviku korral. Otsustati, et tulevikus oleks registrisse kantud mesilate andmed kättesaadavad ka mesila lähipiirkonna põldude harijatele, kes siis teaksid põldude pritsimisel hoiduda mesilaste kahjustamisest.

Arutati ettepanekut teatada registrile 15. maiks mesilasperede arv nii kevadel 1. mai kui sügisel näiteks 1. oktoobri seisuga, kust selguks ka talvekadude suurus. PRIA esindajaga arutusel jõuti vajalike muudatuste osas põhimõttelise kokkuleppeni. Muudatused vajavad tehnilist teostust ja ministeeriumilt lisaraha kulude katteks, mida ka lubati.

Mesinike toetamise vajadusest mesilaste pidamisel on ammuigi räägitud. Nüüd ümarlaual oli tunda, et ministeerium on mesinikele toetuse andmiseks

valmis. Esialgu on puudu veel kokkulepe toetuse määramise reeglite kohta, ja selle üle ka arutati. Mesinike toetus lähtub nn. vähese tähtsusega riigiabi andmise reeglitest. See seab toetuse saajatele teatud nõuded, mida veel täpsustatakse. Esialgsel hinnangul võiks toetus olla 20 EUR mesilaspere kohta. Selleks vajaliku raha on ministeerium valmis taotlema riigieelarvest järgmiseks, 2015. aastaks.

Ümarlauda kõige palavamaks teemaks oli taimekaitse selline korraldamine, mis ei kahjustaks mesilasi. Mesilased on keskkonna seisundi indikaatoriks. Eestis on mesilasperede hukumine eelkõige talvekadudena suurenenud viimase aastakümnega kuni kolm korda, ulatudes juba 25-30%-ni. Kui mesilased hakkavad surema, tuleb enamasti otsida põhjust keskkonna saastumisest või olulistest muutustest. Üheks põhjuseks võib olla suurenev taimekaitsemürkide kasutamine ja jääkainete kuhjumine keskkonda. Probleemiks on nende pestitsiidide pikaldane ja sünergiline järelmõju jääkide kaudu nektaris, õietolmus ja suiras, mis nõrgestab mesilaste tervist ja lühendab nende eluiga. Eriti avaldub see talvemesilaste hukkamisena juba sügis-talvel.

Põllumajandusameti PMA taimekaitse osakonna juhataja Jan-Roland Raukas selgitas taimekaitsevahendite turule lubamise ja kasutamise reegleid. Uute taimekaitsevahendite turule lubamise Eestis otsustavad eksperdid, kuid mesindusala inimesi pole sellise hindamise juurde kaasatud. Ametnike arvates on taimekaitse korraldus mesilaste

kaitseks piisavalt hea. Mesinike hinnangul ei arvesta riiklik taimekaitsepoliitika ohtlike taimekaitsemürkide turule lubamisega ja kasutamisel piisavalt riske ja koormust elusloodusele, sealhulgas mesilastele.

Õitsvaid taimi ei tohi pritsida mesilastele ohtlike ainete, sealhulgas herbitsiididega. Aga seda tehakse ometi! PMA arvates tekitab probleeme vaid üksikud põllupidajad, kes tahtlikult või teadmatusel taimekaitsetöödel eksides võivad kahjustada mesilasi. PMA lubas tõhustada oma inspektorite tööd mesinike huvides ja võimalusel ka nädalavahetustel tekkivate probleemide korral tulla kiiresti neid lahendama. Vastust ei pakuta küsimusele, kuidas hüvitada taimekaitsel kasutatud mürkide tõttu mesilaste hukkamisest mesinikele tekkinud kahju, kui süüdlast ei leita.

Ümarlauda koosoleku lõpus otsustati, et järgmine ühine arutelu toimub aprillis. Vahepealsel perioodil tegelevad ametnikud ja mesinike organisatsioonide esindajate töögrupid taimekaitse ja mesilashaiguste alal probleemidele lahenduste otsimisega. Taimekaitse töögrupi koosolek toimub veebruari lõpus.

Kokkuvõtte tegi Aleksander Kilk

TEGEVJUHT TEAVITAB

Ülevaade EMLi tegevusest perioodil jaanuar-veebuar 2014

EMLi juhatuse koosolek toimus 14. veebruaril Tallinnas. Koosoleku päevakorruga said kõik soovijad eelnevalt tutvuda meie kodulehel. Arutelu all oli 11 teemat. Otsustustest saavad liikmed lugeda meie kodulehel liikmetele mõeldud alajaotuses.

EMLi liikmeskond ja liikmemaksud. Lehe trükkimine hetkel on EMLil liikmeid 518. Käesoleval aastal on liitujaid olnud 18 inimest. Täpsem ülevaade piirkonniti järgmises "Mesinikus". Liikmemaksu tasumise tähtaeg on 1. märts. Sellest kuupäevast alates on nimekiri laekumiste kohta avalikustatud meie veebilehel liikmetele mõeldud osas. Aitäh neile, kes olenemata liikmemaksu vabastusest (vanuses 75+) on leidnud siiski tahtmist ja võimalust oma organisatsiooni toetada. Aitäh neile, kel on liikmemaksu suuruseks 30 eurot, kuid kes toetavad meie tegevust lisasumma maksmisega. Arveid liikmemaksu tasumiseks väljastatakse vaid neile, kes seda soovivad, näiteks kui on vajadus kanda liikmemaks oma ettevõtluskuludesse. Kõigile teistel on võimalus maksata ülekandega pangakontole EE451010002021522005 (SEB pank). Saajaks palun märkida Eesti Mesinike Liit MTÜ ja märksõnaks liikmemaks 2014. Kui tasute kellegi teise eest, siis kirjutage selgitusse kindlasti selle nimi, kelle eest tasute.

EMLi aktiivsed liikmed algatasid pöördumise ametkondade poole. Algatusgrupi esindaja Maire Valtin luges pöördumise

ette 15. veebruaril Paines toimunud teabepäeval. Seda kajastati ka õhtustes AK uudistes ja kirjutavas meedias. Samal päeval algas allkirjastamine. Nüüd saavad kõik soovijad allkirjastada pöördumist kas kohalikel teabepäevadel või veebilehel www.petitsioon.com. Allkirjastamise vahekokkuvõtted tehakse 22. märtsiks. Pöördumine on elavat huvi äratanud nii mesinike kui ka vaid meesõjate seas, sest põhisõnumiks oli mesilase ja keskkonna kaitsmine (petitsiooni teksti vaata esikaanelt).

Tulekul...

EMLi kevadine üldkoosolek toimub 22. märtsil Jänedal. Oleme võtnud oma tegevuses suuna sellele, et koosolekud ja muud tegevused toimuksid erinevates kohtades. Siis on eelised kohaletuleku suhtes kord ühtedel, kord teistel. Vaadake koosoleku teadet. Kui te ise ei saa kohale tulla, andke palun kirjalik volitus sellele, keda usaldate enda eest hääletama. Koosoleku päevakorrapunktides on nii põhikirja muutmine kui ka EMLi arengukava arutamine. Mõlema punkti kohta saadetakse eelnevalt materjalid e-kirjaga. Samuti pannakse need üles meie kodulehele liikmetele mõeldud ossa. Kel ei ole seda võimalust nende materjalidega tutvumiseks, võtke minuga ühendust ja püüame leida lahenduse.

5. märtsist algavad mesinduse ABC kursused Tallinnas. Kursused on tasuta, kuid kuna meil on haridus- ja teadusministeeriumi koolitusluba, saab tuludeklaratsiooniga seaduses ette-

nähtud osa tulumaksust tagasi.

EML on töötukassa koostööpartner. See tähendab seda, et meie kursusel saavad osaleda töötud, kuid nad peavad enne saama töötukassalt nõusoleku koolituste eest tasumiseks.

Algamas on mesindusala FOTOKONKURSS. Kõik fotohuvilised – aparaadid valmis! Teemade valdkond on väga laialdane, aga märksõna on MESINDUS. Täpsem info aprillikuu "Mesinikus" ja meie veebilehel www.mesinikeliit.ee

11.-15. mail toimub mesindusala õppereis Rootsi. See õppereis kvalifitseerub samuti meie õppekava "Mesinik" alla, mille osalustasult saab tulumaksu tagasi seaduses ettenähtud suuruses ja korras. Registreerumine kuni 15. aprillini või kuni kohti jätkub. Grupi suurus kuni 30 inimest. Huvi korral küsige täpsemat infot.

25. juunist 4. juulini toimub mesindusala õppereis Norrasse. See õppereis kvalifitseerub samuti meie õppekava "Mesinik" alla. Hetkel on registreerunud juba 27 inimest. Grupi suurus maksimaalselt 40 inimest. Huvi korral küsige täpsemat infot.

Elteade suvepäevadeks. Eelmisel aastal toimu jätkusündmus. Sel aastal toimub suvepäev Saaremaal. Sõidame 18. juulil sinna suure bussiga, tutvume saare elu-oluga, külastame mesilaid. Õhtul traditsioonilised suvepäeva-tege-

vused. Järgmisel päeval osaleme vabariiklikul mesinike teabepäeval, ning siis tagasi kodu poole. Täpsem info aprillikuu "Mesinikus".

Ootan endiselt ettepanekuid EMLi kui organisatsiooni tegevuse korraldamiseks.

Olen puhkusel 25. märtsist kuni 10. aprillini ja sel ajavahemikul telefonile üldjuhul ei vasta ja ka e-kirjade vastused viibivad. Kindlasti annab sel ajal teile kiireid vastuseid juhatuse esimees või ka teised juhatuse liikmed.

Ilusat lähenevat kevadet soovides

Marianne Rosenfeld

EMLi tegevjuht
50 29 006

e-kiri: mesilaspere@gmail.com

skype: [marianne.rosenfeld1](https://www.mesinikeliit.ee)

www.mesinikeliit.ee

EMLI KOOLITUSKESKUSE TEGEVUSEST

• Korraldame kaht mesinduse ABC kursust. Neid rahastab Euroopa Liit Eesti riikliku mesindusprogrammi 2013-2016 raames. Osalejatele on loengutest osavõtt tasuta. Üks kursus toimub Rakveres ja teine Viljandis. Öppemaht on mõlemal kursusel 64 tundi ning osalejaid Rakveres 34 ja Viljandis 31. Kursused lõpevad juulis/augustis.

• Järgmised tasuta kursused on planeeritud algusega oktoobrist ning toimumiskohtadeks Pärnu ja Põlva.

• Tallinnas algavad 5. märtsist tasuta mesinduse ABC kursused. Kursused toimuvad HTMi koolitusloa alusel. Osalustasult on võimalik saada seaduses ettenähtud korras tulumaksu tagasi. Kursustele on veel viimased vabad kohad. Õppetöö toimub

kolmapäeva õhtuti Ehitajate tee 5 kell 17.00-21.00. Lisaks koolituspäevad 3-s erinevas mesilas.

• Algas huviliste registreerimine mesinduse ABC kursusele Elvas. Kui tuleb kokku piisav arv huvilisi, alustame õppetöoga maili ja kursus kestab tsükliõppena kuni aasta. Huvilistel palun pöörduda otse tegevjuhi poole.

• Mesinduse ABC jätkukursus (neile, kel algkursus läbitud) on ettevalmistusjärgus. Kindlasti ei saa sellega alustada enne augustikuud. Huvilistel palun anda endast märku.

• Õppereis Rootsi 11.-15. mail. Kuigi õppesõidu juhiks on Aili Taal, ei ole tegemist mahemesinike sõiduga. Külastame suuremaid ja väiksemaid mesilaid (teiste seas Rootsi Kutseliste Mesinike Ühingu esimehe oma) ja mesindusega

seotud kohti. Huvilistel palun kiiresti ühendust võtta. Sõidule on oodatud nii mesinikud kui ka mesinike sõbrad. Grupi suurus maksimum 30 inimest, aga sõidame 46-kohalises bussis. Sõit kvalifitseerub õppekava "Mesinik" IV mooduli alla ja osalustasult saab seaduses ettenähtud korras tulumaksu tagasi. Täpsemat sõidukava ja muid küsimusi küsige tegevjuhilt.

• Õppereis Norrasse 25. juunist 4. juulini. Õppegrupi suurus 40 inimest, hetkel eelregistreerujaid 27. Täpsem info järele tegevjuhilt. Registreerumine kuni 1. maini või kuni kohti jätkub. Sõidule on oodatud nii mesinikud kui mesinike sõbrad.

Marianne Rosenfeld

EMLi tegevjuht

OLUSTVERE TEENINDUS- JA MAAMAJANDUSKOOLI MESINIKU ERIALA LÕPETANUD

I lend (jaanuar 2013)

1. Marek Heinsoo 2. Sten Janu 3. Indrek Keres 4. Aivar Kubjas 5. Mart Kullamaa 6. Maaris Laidmets 7. Jaanus Lepik 8. Taavi Marus 9. Egon Müür 10. Ergo Oolup 11. Ott Papagoi 12. Hagbard Räs 13. Nele Salvat 14. Merle Soidla 15. Sander Sulane 16. Andres Tamla 17. Raul Terep 18. Helle Tiismus 19. Valmar Vaater 20. Martin Valtin 21. Raul Vanem 22. Jorma Öigus

II lend (jaanuar 2014)

1. Martin Haas 2. Tago Holsting 3. Sigrid Jantson-Köstner 4. Toomas Kangur 5. Raigo Kebja 6. Ahti Leimann 7. Greta Mägi 8. Mehis Mägit 9. Heiki Männik 10. Krista Nigol 11. Peeter Puna 12. Harro Rannamets 13. Katre Sikk 14. Ragnar Soo 15. Tõnis Teesaar 16. Tiit Toomel 17. Kadi Trepp 18. Tiit Trepp 19. Katrin Tõnismäe 20. Siim Öunap

SÕNUMEID PÕHJA- JA BALTIMAADA MESINDUSNÕUKOGU AASTAKONVERENTSILT ROOTSIS

Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN korraldab iga aasta jaanuaris või veebruaris aastakonverentsi. Seal arutatakse mesinduse aktuaalseid teemasid ning kuulatakse ettekandeid möödunud aasta uuringute ja projektide kohta. Samuti arutatakse koostöötegevuste ja ühiste algatuste plaane.

Käesoleva aasta PBMNi konverents toimus Lõuna-Rootsis Malmö linnas 29.–31. jaanuaril. Kohal olid Rootsi, Taani, Norra, Soome, Eesti ja Läti mesinike liitude esindajad koos ülikoolide ja uuringukeskuste teadlaste ning mesindusprojektide aktiiviga. Esimene päev koondus varroatoosi töögrupi tegevustele. Arutati varroatoosi alast olukorda, probleeme ja arenguid PBMNi liikmesriikides. Tähelepanu sihiti varroatoosi seiremeetodite väljaarendamisele mesilaste tasandil, et parandada mesinike võimekust varroalestadest arvukuse jooksuks hindamiseks läbi mesindushooaja. See aitab mesinikel otsustada ravimeetodi valiku ja ajastamise üle vastavalt mesilasperede nakkustasemele. Samuti arutati loodussõbralike raviviiside jätkuva propageerimise ja rakendamise teemadel.

PBMNi konverentsi kahel päeval arutatud ettekanded saab teemade järgi jaotada järgmistesse gruppidesse:

1. Pestitsiidide mõju mesilaste tervisele ja mesindussaaduste kvaliteedile.
2. Mesilaste haigused, nende seire ja tõrje.
3. Mesilased ja taimede tolmeldamine ning õietolmu-uuringud.
4. Mesindusalased arenduspro-

jektid ja üldised uuringud.

Järgnevalt esitan mõned olulised faktid, tulemused ja ideed, mis ettekannetest esile tulid.

Lätis uuriti pestitsiidide jääke mees ja vahas, võrreldes sealjuures rapsimett ja segamett. Rapsimees leiti vähesel määral taimekaitsevahendite, peamiselt tiaklopridi jääke. Läti 192 mesila baasil tehtud mesilashaiguste uuringu käigus leiti ameerika haudmemädaniku eoseid enam kui 7% mesilatest. Koos varroatoosiga esines keskmiselt 40% peredes DWV (deformeerunud tiiva) viirust ja 21% peredes üllatuslikult ka BQCV (musta emakupu) viirust.

Eestis 2013. a. läbiviidud pestitsiidijääkide uuringut suiras, mees ja haudmes esitles Eesti Maaülikooli teadur Reet Karise. Selle uuringu tulemusi on Eestis juba tutvustatud.

Rootsis uuriti rapsiseemnete neonikotinoididega puhtimise mõju mesilastele, kimalastele ja erakmesilastele. Osutus, et puhitud seemnetega rapsipõllu lähistel asunud mesilasperedes oli suiras, mees ja mesilastes pestitsiidijääkide tase oluliselt kõrgem, võrreldes peredega, mis paiknesid puhtimata seemnetega külvatud rapsipõldude juures. Kimalasperede areng neonikotinoidide mõjul aeglustus ja erakmesilased ei paljunenud üldse.

Soomes alustati 2013. aastal 2 aastat kestvat uuringut neonikotinoidide jääkide hindamiseks kogutavas rapsimees ja õietol-

mus. Katses osaleb 8 mesiniku kokku 16 mesilasperede grupiga. Osutus, et neonikotinoididega puhitud seemnest kasvanud rapsi nektar ja õietolm ning nendest valmistatud mesi ja suur sisaldasid selle pestitsiidi jääke, kuigi üsna madalas kontsentratsioonis. See ei põhjusta küll mesilaste kiiret hukkumist, kuid võib anda hiljem mesilaste pikaldase kombineeritud tervisekahjustuse. Jälgitakse katses olnud mesilasperede talvitumist.

Mesilashaigustest on Soomes suure levimusega ameerika haudmemädanik – selle haiguse eoseid leidub umbes 30% mesilaste mees. Kliinilisi haigusjuhtumeid on siiski vähem: avaldatud andmetel umbes 10 või veidi enamal mesilasperel aastas.

Huvitav uuring tehti Soomes mesilaste tolmeldamise mõjust kõõmnepõldudele. Soomes on 1500 talul kokku 15 000 hektarit kõõmnepõlde keskmise saagiga 500 kg kõõmneid hektarilt. Soome ekspordib 28-30% maailmaturul liikuvast kõõmnest. Talunikel on soov saada suuremaid hektarisaa-ke, kasutades tolmeldamiseks mesilaste abi. 2013. a. tehtud uuringus saadi tavapõldudelt kõõmnesaagiks 669 kg/ha, mesilaste tolmeldamise toel aga 950 kg/ha.

Taanis uuriti mesilaste poolt kogutava õietolmu mitmekeesisust erinevates piirkondades. Kokku leiti 122 taimeliigi õietolmu. Mõnes piirkonnas kogusid mesilased õietolmu vaid 12 taimeliigilt, millest ainult 2-3 esinesid läbi hooaja. See viitab õietolmust saadava valgutoidu

ühikülgsusele. Taanis kõige enam levinud oli valge ristiku õietolm. Üllatuslikult kogusid mesilased mõnes piirkonnas rohkesti kartuli õietolmu.

Rootsis algatatakse nn. "Õppiva mesitaru" projektiga mesindusõppe uudse ülesehitusega astmelist süsteemi. Iga "tarukorpus" kujutab teatud tasemega mesinduskursust või täiendõpet. Neid "tarukorpusi" nagu klotse järjekorras üksteisele pai-

gutades moodustub mesiniku süsteemse väljaõppe mudel. Teatud tasemel õppe läbimise järel saab mesinik vastava tunnistuse ja võib nii kõiki astmeid läbides jõuda kuni meistersininiku tasemeni.

Rootsi noored mesinikudentusiastid töötavad välja arvu-tingimärgu mesilaste pidamisest. Mängu alustatakse sülemi püüdmise või mesilaspere ostmisega, seejärel laiendatakse, võetakse mett, ravitakse, antak-

se lisasööta, pannakse mesilaspere talvituma jne. Mesiniku vigade tõttu võib mesilaspere ka hukkuda, ja siis tuleb otsustada. Mängu nimi on "Bees forever" ehk "Mesilased alati-seks" ja sellega loodetakse varsti huviliste ette tulla.

Malmö otsustati, et PBMNi järgmine aastakonverents toimub 2015. aasta jaanuari lõpus Taanis.

*Kokkuvõtte koostas
Aleksander Kilk*

IKKA MESINIKELE JA MESILASTELE...

Aivo Sildnik

Tänapäeva arvutimaailm on võimas, ja õnnaks on Eestis oldud sellega samuti edukad. Aga miks arvuti ja mesilased, mesinikud ja mesindushuvilised?

Viimasel koolivaheajal olin Second Life virtuaalmaailma koolitusel. Nii nagu nimigi ütleb, on see maailm, kuhu inimene võib/saab reaalsest elust eemalduda. Nii et, kui mesinikel on mured mesilasperedega, saagi realiseerimisega või mistahes muud probleemid, siis arvuti aitab...

Minul isiklikult ei ole aega virtuaalmaailmas mesilasi pidada, kuigi see võimalus seal ka oli.

Aga Aivo Sildnikul on nüüd mesinikega teatud laadi ühised mured! Ja maised mured on virtuaalmaailmaga võrreldes eedad, ja loodetavasti jääb meil kõigil nende lahendamisel aega ka inimeseks jääda!

Kuid Eesti mesinikele ja mesindushuvilistele on arvutis midagi uuemat ja viitan sellele lühidalt. Mesinikele teada tuntud mesindusprogrammi raames on nüüd võimalus nõustamine veebi vahendusel: **www.mesindusprogramm.eu**

See on uus asi ja vajab minulgi veel kohanemist, aga eks iga uus algus on raske, ja loodetavasti areneb see kunagi heaks andmebaasiks. Loomulikult ei saa seda teha ainult üks inimene, aga mesinikke on ju palju... Kõigil oma arvamus ja kogemused, hoiakud ja väärtushinnangud. Kes on abivalmis ja looja (produtsent), kes lihtsalt mugav tarbija (konsument). Muuseum, looduses esineb ka kolmas

tasand, alles siis saab ainerinngest tervik. Õnnaks mesinike hulgas lagundajaid ehk destruente ei ole...

Kes nüüd eelnimetatud veebilehe avas, näeb seal mesinike nõustamise foorumit, ja seda 9 alateemaga. Lühidalt öeldes: kogu mesilaste ja mesiniku maailm, lisaks veel muud teemad, mis võivad eelnevatest tuleneda.

See on üks võimalus suunata informatsiooni liikumist ja hinnata selle aktuaalsust. Samuti seda koguda, analüüsida, süstematiseerida, salvestada ja edastada. Ühtlasi on see mesinduse ajalugu ja vajadusel kasutatav andmebaas võimalikeks prognoosideks.

Aga informatsiooni on mesinikul tema tegevustes tõesti palju, paljudel juhtudel on raske valikuid teha ning otsuseid ka vastu võtta.

Nüüd natuke küsimustest

Eestis on ca 6000 mesiniku ja kui ka iga mesinik esitab kasvõi ühe küsimuse, on või-

malike vastuste andmist raske ajas määratleda. Tõesti, on ka korduma kippuvate küsimuste lahter (KKK) ning loodetavasti aitab see kunagi hiljem paljusid küsijaid.

Paraku tuleb osata ka küsimust esitada. On ilmselge, et mistahes tulemus sõltub teatud põhjusest/põhjustest. Ehk siis tähtis on põhjuse ja tagajärje seos, mida püüame koos välja selgitada.

Ja palun mitte solvuda, kui Teie küsimust on vajadusel natukene korrigeeritud, et anda võimalikult ratsionaalne vastus.

Ja veel. Näiteks kas-küsimustele on klassikaline vastus "jah" või "ei".

Võimalikest vastustest

Milline on siis õige vastus? Vaatame korra erinevaid olukordi mistahes informatsiooni osas, kui tegemist on otsuste vastuvõtmisega. Näiteks notar ei tohi anda kliendile nõu, kumb on parem, vaid klient peab ikkagi ise otsustama. Notar peab kliendile selgitama, mis on erinevad variandid ning millised on iga toiminguga kaasnevad tagajärjed. Otsuse teeb aga klient iseseisvalt. Paljudel juhtudel lähtub ka meditsiin samast põhimõttest.

Tegelikult peavad atesteeritud konsulendid oma töös lähtuma mitmestki reeglist, mida kliendid tavapärast ei tea.

Konsulent ei avalikusta näiteks konfidentsiaalset infot, ei kasuta seda ainuisikuliselt oma huvides jne. Aga esmane on see, et klient räägib 80 % ja konsulent vaid 20%. Seega: mida parema ülevaate oma probleemist annate, seda parem teile!

Seega kehtib eelpool toodud põhimõte ka atesteeritud konsulentide jaoks, nii et valiku parimast/sobivaimast lahendist teeb ikkagi klient ise!

Millest saab nõustaja vastamisel lähtuda

Viitasin juba põhjuse ja tagajärje seosele, kuid:

1. Igal mesinikul on oma "käekiri" ja tõekspidamised, mistõttu kõik soovitusel ei pruugi alati kohe sobida!

2. Iga mesila on eriilmeline, sõltudes mesiniku võimalustest ja kompetentsusest!

3. Iga mesila paikneb geograafiliselt ja kliimaatilisel erinevas kohas!

4. Arusaam mesilaspere tugevusest ja arengust võib olla erinev!

5. Suured erinevused tulenevad kasutusel olevast tarutüübist, mesilastõust/rassist, kohalikust korjealast jt. teguritest!

6. Küsimusele vastaja ei viibi alati kohapeal, mistõttu paljudel juhtudel ei ole võimalik olukorda objektiivselt hinnata, mõõta ega diagnoosida!

7. Võib puududa näiteks inven-

tar, mis teatud juhtudel lahendaks olukorra ratsionaalselt!

8. Võimalikud põhjused saab liigitada otsesteks ja kaudseteks, mis võivad kokkuvõttes summeeruda!

9. Paljud põhjused on varjatud, mistõttu neid lihtsalt ei suuda tuvastada!

10. Ja palju muud, mida eespool ei nimetatud!

Siinkohal märgin, et alati on soovitatav lisada oma telefoninumber. Vajadusel saan esitada täpsustavaid küsimusi, mis kindlasti annab objektiivsema vastuse!

Nüüd minust endast

Olen õppinud mesilase, taime ja inimese hingeelu. Koolis töötan loodusainete õpetajana ja mesilas olen mett vurritanud rohkem kui 30 aastat.

Samas on ka minu aeg piiratud, sest eespool kirjeldatud nõustamise osa on vaid üks lõik minu tegemistest-toimetamistest. Lisaks küsimustele vastamisele on paljudele enamik protsesse paraku nähtamatud. Aga olen nõus õppima, sest mesinduses on alati palju õppida.

Ja kevadel loodan ka ise taas 30 mesilasperega edasi toimeta. Lootma ikka peab!

Viljakat koostööd soovides
Aivo Sildnik Jänedalt
Atesteeritud mesinduskonsulent
(V tase)

MESILASPEREDE SUREMUSE KÜSIMUSTIK COLOSS 2014

Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu aastakoosolekul ja teaduskonverentsil 30.01.-31.01.2014 Malmös oli üheks teemaks COLOSS-küsimustik 2014. Juba konverentsi-eel-

se päeva hommikupoolikul süvenesid küsimustikule esitatud ettepanekutesse esindajad Taanist, Rootsist, Lätist ja Eestist. Valmistuti arvamuste ja mõtete avaldamiseks 3-4.

vebruaril Austrias Grazis, kuhu Põhjamaade esindajad Taanist ja Rootsist suundusid kohe pärast Malmö konverentsi. Grazis loodeti ka küsimustiku lõpptulemuseni jõuda.

Meenutan siinkohal, et 2008. aastal löid Euroopa ja Ameerika meemesilaste eksperdid uue võrgustiku nimega COLOSS, mõistes, et üksikute riikide jõupingutused mesilaste suremuse põhjuste selgitamisel vaevalt õnnestuvad, sest on saanud selgeks, et põhjused on keerulised ning võivad olla piirkondade ja aastate lõikes erinevad. Nüüd teevad rohkem kui 350 teadlast selle võrgustiku erinevates töörühmades koostööd. Üks COLOSS-võrgustiku töörühmadest on keskendunud perede hukkumise järelevalvele ning töötanud välja rahvusvahelise küsimustiku, et saada ülevaate perede hukkumisest riikide lõikes.

Eesti liitus küsimustikuga esmakordselt aasta tagasi. Eesti mesinike osavõtt 2013 aastal oli kesine, ca 336-st alustanud täitis selle lõpuni vaid 95 mesiniku. Ilmselt oli nende 95 vastanu hulgas suur osa neid, kelle südamevalu hukkunud perede tõttu suurem. Seega oli valimi tulemusel 3333-st mesilaspere hukkunud 851 ning Eesti mesilaspere suremuse prot-

sent (25,53%) üks suuremaid Euroopas, Iirimaa (37,08%) ja Šotimaa (31,06%) järel.

Loodan, et aastal 2014 on osavõtt küsimustikust aktiivsem ja tulemus usaldusväärsem. Ilmselt oli küsimus ka selles, et küsimustiku täitmise hetkel ei olnud paljudel mesinikel õigeid vastuseid nõ. "välismälust" võtta. Arvesse lähevad mesilaspere, mis on piisavalt tugevad ja kus on korralik ema, et saada tootmispererele kohast meesaaki. Toon siinkohal välja küsimused, millele vastused võiks enda jaoks juba praegu kuhugi salvestada:

- Mis on teie mesila (või lähima asula) postiindeks või lähima linna/küla nimi?
- Kui palju põhiperedest hukkus (sh. lahendamatu mesilasema probleemiga mesilaspere) talvel 2013-2014?
- Kui mitmel hukkunud mesilasperedest olid surnud töömesilased kärjekannudes ja sööta ei olnud tarus/ja sööta oli tarus?
- Kui mitmel hukkunud mesilasperedest oli mesilasema probleem, näiteks lesehaudet munev ema, või ema üldse puudus?

- Mitmes mesilaspere enne talve 2013-2014 oli 2013. aastal paarunud mesilasema?
- Kas ravisite oma mesilaspereid varroatoositorjeks vahemikus oktoober 2012 – aprill 2014?
- Ligikaudu mitu protsenti haudemärgetest ühe mesilaspere kohta te aastal 2013 asendasite?
- Palun hoidke küsimustiku täitmisel läheduses märkmed, millisel kuul ja aastal vahemikus oktoober 2012 – aprill 2014 te alustasite oma mesilaspere varroatoosiravi ning millist ravi vahendit või -skeemi kasutasite.

Edaspidised juhtnöörid avaldame järgmises "Mesinikus" aprillis 2014.

Küsimustikku saab hakata täitma hiljemalt 1. mail 2014 ja selle lingi leiate kodulehtele www.mesindusprogramm.eu ja www.mesinikeliit.ee. Kui olete meile oma meiliaadressi teatanud, saadame lingi ka otse teie meilile.

Oleme teile koostöö eest juba ette väga tänulikud!

Aivar Raudmets
Mesindusprogrammi 2013-2016
projektijuht

Õnnitleme veebruari- ja märtsikuu sünnipäevalapsi!

Jaan Kivimäe	92	18. veebruar	Milvi Lill	75	12. veebruar
Maimu Sinijärvi	87	18. märts	Aime Allik	75	1. märts
Evald Ruul	84	9. veebruar	Arvi Rahusaar	75	6. märts
Endel Kivistik	84	21. veebruar	Heino Laimets	75	13. märts
Heino Peentaim	81	13. veebruar	Helju Korolev	75	25. märts
Heldur Tamm	79	5. veebruar	Hannes Põllu	60	7. veebruar
Vambola Püttsepp	79	10. märts	Arvo Salumets	60	17. veebruar
Ants Martinson	79	17. märts	Rein Silberg	60	20. märts
Heimar Laanemets	78	18. veebruar	Mauno Ani	55	27. märts
Kalle Pärn	77	5. märts	Aili Mitt	55	31. märts
Ago-Jüri Lind	76	23. veebruar	Ain Liimandi	50	5. märts
Atso-Enn Kesküla	76	5. märts	Andrus Kuzin	50	15. märts

MESINIKUKS KASVAMISE LUGU

Ardi Asten
Aasta mesinik 2013

Sõitsin eile mesilasgrupid läbi ja meenusid aastatetagused talved, kui mesilaste talvitumine toimus ilma probleemideta. Ei olnud siis ühtegi nugisekahjustust, rahnide poolt häiritud ega mingil muul kummalisel moel hukkunud või laiali lennanud mesilasperet. Viimasel ajal on need nähtused saanud meile, mesinikele, elu lahutamatuks osaks. Rahu ja mänguvõlu on kadunud, on jäänud mure, teadmatus, mis saab mesilastest. Loodan salamisi, et need hädad on möödunud ja ees ootavad rahulikud mesindusaastad.

Ma ei julgeks väita, et mesinikuks saamine oleks olnud minu lapsepõlveunistus. Olin küll mesindamise sees kogu oma nooruspõlve, aga ma ei arvanud, et see võib olla minu elukutse. Mesilastega tegelesid juba minu vanaisa ja isa ning minu onud. Põhitõuke andis võib-olla see, et ühel päeval kinkis minu elukutselisest mesinikust onu mulle ühe taru, mille sisse sai minu esimene mesilaspere. Igal sügisel sellest perest mett võttes sai mesi eraldi kaalutud ja minu "põrsasse" paigutatud. Sel hetkel ehk sähvatas minu pisike ärimehe mõtlemine, et ka nii on võimalik elatuda.

Keskkoolist sain endale küll traktoristi paberid, kuid üsna ruttu sain aru, et minust traktoristi ei saa. Nii otsustasingi mesinduse kasuks ja astusin Olustvere tehnikumi mesindust õppima. Vahepeal käisin kaks aastat Venemaal teenimas ning 1990. aastal lõpetasin kooli. Tänapäeval alustavad mesinikud suhtuvad koolitarkusse üsna

pealiskaudselt. Tähtsamad on paberid ja toetused, ning mõned arvavad isegi, et mesinikuks sünnitakse. Pean tunnistama, et taimede ladinakeelseid nimetusi ma enam ei mäleta, aga tänu koolitarkusele laienes kindlasti minu silmaring – mis ei tähenda, et me ei võiks käia oma esiva-

Ardi Asten

nemate tarkuste järgi, kuid meie silmaring peaks haarama ka teisi mesindustarkusi ja kogemusi. Muidugi oli kirss tordi peal minu praktika-aeg, mis andis mulle vundamendi edasiminekkuks.

Reaalne mesindusaeg algas 1990. aastal isa 15 pere ja 20 vana lamavtaruga. Ei olnud ühtegi kolhoosimesilat, mida erastada, sest tol ajal oli loomulik, et kolhoosi mesinik erastas mesila ja jätkas eraettevõtjana. Minu saatus oli alustada ei millestki. Minu mesindus sündis koos uue Eesti Vabariigiga. Alustasime

mõlemad üheaegselt väga segastel, kuid huvitavatel aegadel.

Tänapäeval mesindusega alustavad alustavad projektide kirjutamiseks, seegi mesilamaja ehitamiseks ja inventari ostmisest. Kui kõik õnnestub, tulevad ehk mängu isegi mesilased. Ma ei teagi, kas tänapäeval mesindusega alustajaid kadestada või neile kaasa tunda. Minu algus erines sellest väga palju.

Kehtis veel vene rubla. Täna müüdnud mee eest saadud raha tuli vahetada samal või järgneval päeval mõne lauajupi või naelakasti vastu – juhul, kui sa üldse suutsid kauba läbi tutvuste leida –, kuna nädal hiljem oli raha väärtus juba poole väiksem ning polnud ei raha ega kaupa.

Kogu inventar tuli teha oma olemasolevate vahenditega, see tähendab: teha mitte millestki midagi! Kõik kättesaadavad lauajupid ja naelad läksid tarude ja raamide meisterdamiseks. Minu suurimaks toetajaks ja abistajaks oli sel ajal isa, kes aitas valmistada mulle inventari ja abistas ka mesilas.

Enamus mesinikke on alustanud oma mesinikutööd oma köögist. Täna kopsin raame, homme villin mett. Ka minul oli täpselt nii! Ruumi oli vaja, aga raha ei olnud! Kõigepealt sai lambad laudast välja aetud ja ruum mesinduseks remonditud, järgnesid kuurid ja muud panipaigad. Otsin naabrimehe käest sissevajanud katusega palkhoone, transportisime koju. Sellest sai minu esimene tõeline mesindusruum ja ladu. Ruumid täitsid oma otstarvet ühe aastakümne, ja see 50 ruutmeetrit

suutis viimastel päevadel teenidada 300 peret. Tänu kitsastele oludele sain selgeks, mis on ruumide juures vajalik ja mis mitte. Rasked tingimused annavad alati parema ettekujutuse, ja tänu sellele sain hilisemal mesindushoone ehitamisel palju ideid.

Alustasin eesti taruga. Peagi sain aru, et see ei lähe mitte. Ainus, mis mind lamavtaru juures paelus, olid vanaisa ehitatud tarud, milles olid minu jaoks tol ajal tundmatu raamimõõduga raamid. Hiljem selgus, et need olid Langstrothi raamiga lamavtarud, mis olid tehtud kusagil 1930. aastatel, kuigi Eestis omal ajal seda raamimõõtu ei tuntud. Need tarud olid nii pehkinud, et tuul käis neist läbi. Kuid kevadel peresid kontrollides, jõudes nendeni, olin juba kindel, et kõik nendes tarudes olevad pered on korras.

Esmakordselt Soome mesindust vaatama minnes, aasta oli 1994, otsustasime isaga, et eesti raamil ei ole võimalik nii efektiivselt mesindada. Otsustasime minna üle korpustarudele. Siis meenus mulle vanaisa raamimõõt ja tuult läbi laskvad tarud. Seal ka otsus, et raam peab olema madalam ja põhi külm ja ventileeritav. Eesti mesindust ei olnud korpustarudega mesindamisel eeskujuga võtta – tuli omal nahal katsetada. Selleks hetkeks oli mul 150 mesilasperet. Et üleminek uuele raamile oleks valutum, otsustasime raami pikkust mitte muuta, kuid tegime eesti raami madalamaks. Ülemineku võtsime ette kevadeti, küljeliistude lühemaks saagimise teel – ja see läks valutult ja odavalt. Üleminek korpustarudele toimus mõne aastaga ja uusi peresid sai tehtud igal aastal 30 ringis. Paras ports, et

jõuda talvel teha valmis korpused ja raamid.

Kogu need 90ndad olid üks suur rassimine, töötegemine ja raha väljakäimine. Suvel mesilastega ja talvel inventariga. Ei olnud aega pereeluks ega hobideks. Sajandivahetuseks olin jõudnud 300 mesilaspereni, siis ühel päeval avastasin, et ma ei oska enam kirjatähti kirjutada. Olin kogu oma aja ja mõtted pühendanud mesilastele. See pani mind mõtlema, et kas kümme aastat minu elust on tulude läinud, või on see saavutus? Millegi suure vundamendi rajamine...?

Sajandivahetusega saabus minu mesindusse stabiilsus. 300 peret on minu jaoks piir. Olen jõudnud ka 400 pereni – liig mis liig! Kui sa tahad näha sind ümbritsevaid inimesi ja nendega ka suhelda, siis minu piir on 300 peret. Koos sajandivahetusega tulid ka head meeaastad. Järjekordne külm dušš saabus koos Eesti sooviga liituda Euroopa Liiduga. Anti teada, et 1. jaanuariks 2003 peavad igal mesinikul olema euronõuetele vastavad mesindusruumid. Ilma nendeta mett lihtsalt enam pakendada ei tohtinud. Rahalist toetust tuli paluda sugulastelt ja tuttavatelt, oli palju magamata öid ja kohutavat paberimajandust. Täpselt õigeaks ajaks oli hoone valmis! Ja siis anti teada: polegi vaja.... anname veel aega!! See hetk pani mind tõsiselt Eesti riigis pettuma. Koos noore Eestiga alustasime, ja siis ta tõmbab sulle lihtsalt vee peale.

Uutes ruumides on ikka väga mugav töötada. Avarust ja õhku on palju. Kõik sujub plaanipäraselt ja kõige jaoks on ruumi. Soe vesi tuleb kraanist, aga... miks pidi kõik tulema nii valusalt?

Mulle tundus, et oli saabunud viljade lõikamise aeg. Iga-aastased meesaigid jätkasid tõusulainel. Kõik oli olemas. Kõik toimis – ruumid, vurrud, inventar. Tundus, et investeringud olid tehtud ja võis pensionisammast koguma hakata. Ja siis külastas mind punane kukk. Kõik oli läinud: uued euro-mesindushooned, inventar, aastane meetagavara. See oli mai 2007.

Ühes kuurinurgas oli hunnik nugiste poolt näritud korpuseid, teises nurgas traaditud raamid. Õnneks oli enne õnnetust tehtud mesilasperedele suurem laiendusring. Sain headelt inimestelt pisut kunstkärge, lõikasin kärje kolmeks ja lasin raami. Elu läks edasi... Oli väga rikkalik võilillekevad! Kunagi enne ega pärast pole sellist võilillesaaki olnud. Kolisin kogu oma olemasoleva inventariga vanasse mesilamajja ja vurritasin ning pakendasin selle võilillemee. Kaupluseriulitele tühja kohta ei tekkinud. Jätkasime oma mesindusega, ja paljud ei teadnudki, et oli midagi juhtunud.

Loomulikult olin ma oma vara kindlustanud. Lähme kontorise, teeme lepingu ja paneme allkirja. Tehtud! Ka mina tegin nii. Kuid kui õnnetus käes, siis selgus, et me ei olnud väikeses kirjas kirjutatud teksti kindlustuslepingul üldse lugenud, ja ega me ei olnud süvenenud ka muudesse üksikasjadesse. Olin oma õnnetuses üksi, ilma kindlustusfirma toetuse ja abita. Lõppude lõpuks sain kindlustusest siiski vahendid mesindushoone taastamiseks, kuid see ei toimunud väga loogilist teed pidi. Asjatult energiat läks väga palju. Kuid põlengusse jäänud inventar ja mesi läksid korstnasse.

Sellised suured ja kurvad õnnetused ületavad muidugi kõikisorti uudiskünniseid, kuid vaid inimesed kes on põlengu üle elanud, teavad, mida kogu meie pere sel hetkel tundis. Aasta pärast põlengut jäin ma mesindama üksi, minu suur eeskuju ja abiline isa lahkus meie hulgast.

Uus algus. Uued projektid, uued ehitused... 2008. aasta mee vurritamine toimus juba uues hoones.

Kõik läks jälle ülesmäge, saagikus tõusis. Järjekordselt tundus, et kõik sujub ja on suurepärase. Saabus 2010. aasta november. Läksin mesilasperedelt söödanõusid korjama, olin jätnud selle toiminguga igal

aastal hiliseks, et perede temperatuuri jahutada. Olles pool päeva tööd teinud, otsustasin vaadata üht peret. Miks kobar ei paista? Enda ehmatuseks avastasin, et tarus polegi mesilasi, pole isegi surnuid. On ainult puhtad ümbertöödeldud meeraamidega korpused. Ilus nagu pildiraamatus, ainult mesilasi ei ole! Tormasin järgmise, järgmise, järgmise taru juurde – kõikjal pilt ühesugune. Kui sa oled 20 aastat oma elust pühendanud mesilastele ja sinu ees avaneb selline vaatepilt, on see väga raske! Hävis 50% mesilasperedest, ja see toimus sügisel.

Mesinduses on alanud uus ajajärk. Mesilaste põhjendamatu

ja seletamatu lahkumine tarust, nugiste rünne, rahnide lõhkumine. Mesinik ei saa mesilastele mõtlemata puhkust ka talvel.

Sõitsin eile mesilasgrupid läbi ja meenusid aastatetagused talved, kui mesilaste talvitumine toimus ilma probleemideta. Ei olnud siis ühtegi nugisekahjustust, rahnide poolt häiritud ega mingil muul kummalisel moel hukkunud või laiali lennanud mesilasperet. Viimasel ajal on need nähtused saanud meile, mesinikele, elu lahutamatuks osaks. Rahu ja mänguvõlu on kadunud, on jäänud mure, teadmatust, mis saab mesilastest. Loodan salamisi, et need hädad on mööduvad ja ees ootavad rahulikud mesindusaastad.

MESILASTE TERVIS: KAS TARRU JÕUDVAD PESTITSIIDID VÕIVAD SEDA MÕJUTADA

Reet Karise, Eesti Maaülikooli teadur

Mesilaste kõrgeenenud suremus on viimasel ajal üha sagedamini kostev mure. Sama sageli püütakse seda seostada pestitsiidide intensiivse kasutamisega põllumajanduses. 2013. aastal rahastas põllumajandusministeerium kaheaastase projekti, mis uuriks pestitsiidide esinemist Eesti mesilates. Pestitsiidide liikumine põlult mesitarru on ammu tõestatud fakt, küsimus on vaid selles, missugused on need kogused, ja mida need ained võivad mesilaste tervisele teha.

Kuigi viimase aja moesõnaks on putukamürkide hulka kuuluvad neonikotinoïdid, ei tohi ära unustada, et kõige enam kasutatakse meie põldudel siiski herbitsiide – umbrohutõrjevahendeid. Väga palju on kasutusel ka taimedelt seenhaiguste tõrjumiseks

Reet Karise

kaanetatamata kärjemett, suira ja mesilashauet, mis olid pärit neljateistkümnest Tartumaal asunud mesitarrust nii poollooduslikelt kui ka intensiivse põllumajandustegevusega aladelt. Selguse huvides mainin, et kaubandusliku mee kvaliteeti me praegu ei käsitle. Kärjemeest leidsime kokku 5 erineva pestitsiidi toimeaine jääke, neist kaks olid herbitsiidid ja kolm insektitsiidid. Herbitsiidide leidudest ületas Euroopa Liidu sätestatud piirnormi kaks proovi glüfosadi jääkidega ning kaks proovi klopüraliidi jääkidega. Mõlemad on kasvuaegselt taimedele peale kantavad süsteemse toimega umbrohutõrjevahendid. Leitud putukamürkide kogused olid väga väikesed ja jäid allapoole koguse täpset määramispiiri.

mõeldud fungitsiide, mille kasutamist ei piirata mesilaste ohutuse kohalt vaadates millegagi. Neid võib pritsida õitsvatele taimedele, tööde tegemise aega ei pea sättima mesilaste aktiivsuse järgi.

Antud projekti raames uurisime Eesti Maaülikoolis osaliselt

Õietolmust leidsime 8 erineva insektitsiidi, 1 herbitsiidi ja kolme fungitsiidi jääke. Üle lubatud normi leidsime tsüpermetriini, alfa-tsüpermetriini, taufluvalinaadi ning kahe fungitsiidi tebukonasooli ning protiokonasooli jääke. Hoolimata sellest, et tsüpermetriinide kasutamisel on soovituslik vältida taimekaitseteid mesilaste aktiivse lendamise ajal, püsivad mürgid taimedel palju kauem, kui need mõned tunnid, mis jäävad pritsimise ja järgmise päeva korje alguseni. Leidsime, et õitsvatel taimedel kasutada lubatud preparaadi jõuavad suure tõenäosusega ka tarru.

Mesilastel on pestitsiididega kokkupuutumiseks palju erinevaid võimalusi. Lisaks põllukultuuride õitsemisaegsele pritsimisele tuleb arvestada ka umbrohtudega, mis õitsevad põldude alustaimestikust ja põlluservadel, lisaks sisaldab puhitud seemnest kasvanud taimede õietolmu ja nektar alati väikeseid koguseid puhise aineid. Mesilased korjavad lisaks õienektarile ka lehenest näiteks teraviljadelt, mille pritsimistoidid mesilaste ohutust silmas pidades ei reguleerita. Täiskasvanud mesilastest on kõige enam ohustatud ammed, kes kümne päeva jooksul tarbivad suurtes kogustes õietolmu ja nektarit, et toota toitepiima. Hoolimata sellest, et vastseteni ja emadeni jõuab töomesilaste poolt filtreeritud toit ning seega vähem pestitsiide, leidsime haudmeproovidest kolme erineva pestitsiidi jääke.

Põldudelt pärit pestitsiidide kõrval ei tohi unustada ka seda, et osa kemikaale viiakse tarru mesiniku poolt. Tau-fluvalinaat on aine, mis toimib nii putukakui ka lestamürgina ning esineb

näiteks varroalesta tõrjumiseks mõeldud Apistani koostises. Tuleb teada, et fluvalinaadid ja mitmed teised rasvlahustuvad pestitsiidid talletuvad vahas ning ei hävi ka vaha ümbertöötlemise käigus. Nii liiguvad paljud ained ka neisse tarudesse, mille läheduses ei ole mitte kunagi kasutatud sünteetilisi pestitsiide.

Kuidas need ained mesilastele mõjuvad?

Projekti raames katsetasime ka kahe levinud pestitsiidi mõju mesilaste tervisele. Valisime katsetesse glüfosadi ja alfa-tsüpermetriini – mõlemad väga levinud ja meie proovides esinenud toimeained. Alfatsüpermetriin põhjustab kimalasel veekao olulist suurenemist ning jätab putuka seega veepuudusesse. Vesi on organismile äärmiselt vajalik ning selle puudus on eriti tugevasti tunda putukatel, kelle keha eripind on väga suur. Glüfosadi korral ilmnes aga, et kehast välja auruva vee hulk kahenes, arvatavasti seetõttu, et glüfosadi molekul seob vee molekule enda külge, muutes kehas oleva vee kimalasele kättesaamatuks. Selline putukas jääb samuti veepuudusesse. Mõlema teguri koostoimel aga rakenduvad korraga mõlemad nähtused: avatud hingeavad suurendavad väljahingatava vee kogust ning kehas olev vesi seotakse mürgaine külge.

Neonikotinoïdide uurimine on viimasel ajal väga levinud. Paljude uurimistöödega on näidatud, et mitmed neonikotinoïdid suurendavad mesilaste võimalust korjelenul ära eksida. Inglismaal tehtud uurimistööst ilmnes, et püretroïdse ja insektitsiidse putukamürgi koostoime korral rakendusid mõlema

negatiivsed mõjud: püretroïd suurendas pesasisest hukkumist ja neonikotinoïd eksimist nii, et selle segu tulemusel oli kimalaste suremus tunduvalt kõrgem kui kummagi aine puhul eraldi.

Rootslaste läbi viidud uurimus aga selgus, et see, mis meemesilast märgatavalt ei mõjutanud, mõjutas tugevasti erakmesilaste paljunemist – ükski emane ei suutnud anda elusaid järglasi. Erakmesilasi esineb meie looduses umbes 230 liiki ning nad tolmeldavad lisaks looduslikele taimedele ka suure osa kultuurtaimedest. Iga toimeaine on aga spetsiifilise mõjuga ning ei pruugi meemesilastele mõjuda täpselt samamoodi kui teistele sarnastele putukatele. Mürkide mõjude uurimisel on senini väga tähtsal kohal suremuse hindamine. Kuid paljud teadlased on näidanud, et ainult suremuse hindamine ei anna täit ülevaadet ja võib vahel olla isegi eksitav. Inglaste töögrupp läbi viidud uuringus leiti, et imidaklopriid ei mõjutanud meemesilaste suremust sugugi, kuid sündivus langes drastiliselt pärast kolmandat nädalat, s.t. ajal, mil uued täiskasvanud oleksid pidanud hakkama nukust väljuma.

Varroalesta tõrjevahendite mõju

Argentinas läbi viidud uurimistöö näitas, et mesilaste varsete hukkumine suurenes koos taufluvalinaadi jääkide hulga suurenemisega vahas. Kärjekannus olev vastne puutub ju pidevalt kokku kontaktelt mõjuva mürgiga. Hoolimata selle aine väikesest kogusest, mis ühekordsel kokkupuutel tõesti midagi ei teeks, mõjuvad nad pikaajaliselt mõttes siiski. Kui sellele lisandub veel stress võimalikust valgusväh-

sest toitmisest kehva ilmastikuga suvel, siis pole imestada, kui perede juurdekasv aeglustub või peatub hoopis. Ühes teises uurimistöös, mis tehti Ameerika Ühendriikides, näidati, et erinevate pestitsiididega kokkupuute tagajärjel võib mesilaste nakatumise tase nosematoosi muuta. Uuriti 35 erinevat ainet ning 8 neist tõstisid nakatumisriski. Nende kaheksa hulgas olid meile tuttavatest ainetest amitraas ja fluvalinaat, mõlemad kasutatakse varroalesta tõrjes.

Kokkupuude mitmete pestitsiididega korraga või ka üksteise järel viib meid situatsiooni, kus nende ainete tegelikku mõju hinnata oleks väga raske kui mitte võimatu. Pestitsiidide koosseinisel võivad need üksteise toimet tugevdada või ka pärssida. Pärssimine viib selleni, et meie soovitud raviefekt jääb olemata, ning mõju tugevnemise tulemusel võib pere halvimal juhul hukkuda. Kindlasti suurendavad taufluvalinaadi toimet kumafoss, amitraas ning

mõnevõrra ka tümool ning isegi oblikhape. Viimased kaks muudavad seda mõju siiski vähe. Põllult pärinevatest pestitsiididest toimivad samamoodi mitmed fungitsiidid ja ensüümiinhibiitorid, mis on ka meie põldudel sagedases kasutuses.

Põllumajandus ilma pestitsiidideta on veel väga kauge tulevikuvõimustus. Siiski võiks igaüks meist juba praegu püüda anda oma panuse mesilaste kaitsmiseks kasvõi oma koduaeda pestitsiidivabana hoides.

EESTIS ON ELANIKU KOHTA JUBA KUUS VANNITÄIS PÖLLUMÜRKI

Lauri Kallaste

Mulgi ütlive iki sedäsi, et vajaliku asja liidave – kikk võidave. Aga kasu taga aamine tiip paksu verd, sest et kedägi iki lamba muudu pügäts.

Ristirüütlite päevil jäädi ühinemisega hiljaks ning hätta. Kas ka tänases Eestis: võitluses põldude mürgitajatega ja seda põllumürki tootvate suurkontsernidega?

Säästva tarbimise majanduse idee ei ole veel pidurdamas tarbimise kasvul põhinevat majandust. Liiga palju on rumalat ja ahnet aktiivsust, mis meie kodumaad ja metsa laastab ning raiskab.

Muretsen järeltulevate põlvede jätkusuutlikkuse pärast. Olen rahvuselt mulk, 48-aastane, juba 5 toreda lapse isa ja 3 vahva lapselapse vanaisa. Kadunud vanavanemad Karksi kihelkonnas Majori talus rääkisid ikka vajalike asjade tegemisest. Põld oli neile püha ja põldu ei nähtud kasumi-, vaid vajaliku elatusallikana.

Elame perega Aia talus Vooremaal ning põhitöö kõrvalt hoolitsen hobi korras 15 mesilaspere eest. Töötan Tartus ja olen tööpäeviti kodutalust eemal. Sellepärast ei ole mul, nagu paljudel teistelgi mesinikel, võimalik igale mürgipütiga traktorile järele sõita, kuigi olen seda igal suvel valusa tundega sunnitud korduvalt tegema. Ka põldude mürgitamisega seotud mesilasperede nõrgenemist on meil Aia talus paraku ette tulnud.

Miks on vajalik mesilasi kaitsta? Kaitstes mesilasi, kimalasi ja teisi putuktolmeldajaid, kaitseme ka inimesi, sest oleme kõik osa loodusest – samast toidulauast. On vajalik, et kõik maamajanduse osapooled otsiksid võimalusi loodussäästlikuks põllumajanduseks, sest see on meie jätkusuutlikkust

silmas pidades kõige odavam viis, aitamaks meie lastel ellu jääda.

Põllumaad, millesse on viidud raskesti lagunevaid kantserogeenseid jm. tervisele kahjulikke kemikaale, on peaaegu võimatu puhastada ning muuhulgas langeb ka selle maa (turu-)väärtus kiiresti.

Lõppeesmärk. Mesilasi ja teisi putuktolmeldajaid aitab vaid see, kui peame silmas lõppeesmärki, vastates küsimustele: miks? ja kuidas? Sel juhul teeme “kogu asja õigesti”, aga mitte “õigena tunduvaid asju”, mis üksteisele vastu töötavad. Missugune see lõppeesmärk on? Vajalik on leida võimalused, et kasutada maaharimise juures umbrohutõrjeks eelistatult agrotehnilisi mullaharimise võtteid, aga ka musta kesa ja taime-

kahjurite sigimise takistamiseks hajuspõlde (mitte monokultuure) jms. Vajalik on pruukida võimalikult vähe kunstlikke keemilisi kantserogeenseid jm. tervisele kahjulikke ühendeid – pestitsiide ja mürke, sest nende vältimine aitab säilida elusal loodusel ja meil, inimestel, kui osal loodusest. Samas on taimetoodangule tõesti vaja ja võimalik säilitada selline omahind, et tootmine oleks rahaliselt veel plusspoolel ning inimesed saaksid seda toitu endale hinna mõttes lubada.

Määrav on raha jõud. Raha jõud on näiteks see, kui arukas tarbija teadvustab, mida ta oma lastele poeletilt rapsiõli vm. ohtralt taimekeemiat sisaldava tootega koju viib, ja valib puhtama söögi. Väide “solgitsurma ei ole keegi surnud” enam ei kehti, sest taimekasvatuse kasutatavate mürkide viljakust pärssiv mõju on juba üldteada fakt, rääkimata vähki haigestumise sagenemisest jms.

Loodav Eesti Mesilaste Kaitse Fond (EMKF) tahab hoida ära ähvardavat “rongiõnnetust”. Kui me täna, mesinike ning mesilaste jt. putuktolmeldajate sõpradena, üheskoos otsustavalt hädapidurit tõmbame, siis saame ehk veel katastroofi leevendada. Aga kui põldude mürgitajatega kompromisse või tasakaaluasendit otsime, jääme päästmatult hiljaks. Peame suutma olla kaalukas vastukaal, aga mitte kõhklev neutraal!

Mürgitajate poolt tapetud mesilasperede kahjude hüvitamine täidab vaid siis Eesti mesinduse ja mesilaste sõprade lõppeesmärki, kui see toimub igal konkreetsel juhul kahju põhjustaja kulul.

Olen Eesti Mesilaste Kaitse Fondi (tulevase EMKF: www.emkf.ee) idee autor. Selle fondi üks põhisuundi on vahendite kogumine, et iga põldude mürgitaja käest kahjud välja nõuda – eraldi iga konkreetse kahjujuhumi korral. Teiseks profülaktilise selgitustöö ja potentsiaalsete kahjutekitajate heidutamine.

Lauri Kallaste

Ametkondade roll on piiratud. Eraõiguslikel alustel on EMKF palju tõhusam kui riiklik-ametkondlik süsteem. Riikliku põllumajandusameti ja veterinaarameti, keskkonnaameti jne. tegevus saab eraõigusliku EMKF fondi tegevust toetada, aga selle toimimise motivaator on ikka fond ise oma liikmeskonnaga ning lepingupartneritega. Ametkonnad saavad põllumürgitajat karistada trahviga, rahalisest toetustest ilmajätmisega jm. viisil. Aga süüdlaselt kahjude hüvitamise nõudmine jääb ametkondlikust raamist välja.

Teatavasti keskendub ametkondlik süsteem koos oma raamide ja ametnike motiveerimise viisiga protsessile endale, mitte aga lõppeesmärgi-

le. Ametkondadel on tänases Eestis kujunenud “euroopaliku intensiivpõllumajanduse” jälgimiseks ja korrigeerimiseks liiga vähe inim- ja materiaalsed ressursid, võrreldes arenenud Kesk-Euroopaga. Piiratud on ka ametnike motivatsioon sekkuda, et midagi paremaks muutuks, sest iga sekkumisega kaasneb ka ametniku vastutus.

Olen põllumajandusministeeriumi, keskkonnaministeeriumi jt. ametkondade spetsialistidele jätkuvalt tänulik tasapisi kasvava toetava suhtumise ja diskussioonide eest. Kuid ainult sellest putuktolmeldajate kaitseks ei piisa, sest on vaja panna vastutama põldude mürgitajad, kui kahjude tekitajad – igal konkreetsel juhul otse ja vahetult, juhul kui esineb seos kahju põhjustamise ning tekkinud kahju vahel.

Põldude mürgitamise statistikat Eestis. Väidetavalt tuuakse Eestisse aastas sisse umbes 500 000 tonni mürgikontsentraati (toimeainete põhjal), mis teeb elaniku kohta aastas 500 000 : 1 286 000 = ~0,4 kg ja kuus ~0,4 kg : 12 = ~32 g ehk umbes pitsitais (!) kanget mürgikontsentraati. Sellest pitsitaisest kontsentraadist saab lahjendada ühe elaniku kohta kuus umbes ühe vannitüki valmis mürgilahust.

Kui kaua me veel võita saame, et Eesti loodus on Euroopas üks puhtamaid? Mis saab Eesti toidust ja selle toidu tootjatest ning tarvitajatest, kui see enam puhas ei ole?

Aastatel 2002–2010 on taimekaitsevahendite turustamisel valitsenud üldiselt kasvutrend (tabel). 2010. aastal turustati kokku 517,16 tonni taimekaitsevahendeid, mis on võrreldes 2002. aastaga 57% rohkem.

Tabel. Eestis turustatud taimekaitsevahendite kogused (toimeainete põhjal) aastatel 2002-2010

Aasta	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Eestis turustatud kogused (tonnid)	329,78	321,44	357,21	392,67	465,91	459,87	551,95	407,19	517,16

Allikas: põllumajandusamet

Viide. Taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava aastateks 2013-2017:

http://www.agri.ee/public/juurkataloog/AVALIK_TEAVE/Kaasamine/kaasamine-2013-taimekaitse-tk-draft.doc

Õitsevate taimede (mesilastele "saatanlike" helekollaste rapsipõldude jm.) pritsimistööd on Euroopa Liidus üldjuhul keelatud. Mesinikel ja ka muld endal ei ole kahjuks ülevaadet, mida mesilaste lennuraadiuses, mis on umbes 2-3 km, põldudele on külvatud ja missuguseid pestitsiidide on kasutatud või kavatsetakse kasutada. Või missugused põllumassiivid on plaanitud/deklareeritud mahe-tootmiseks.

Taimede keemilise töötleja ja mesiniku vaheline diskussioon peab parimal juhul sellega, et taimede pritsimistööd (pestitsiididega vm.), kui need on objektiivselt väga põhjendatud, tehakse mesinikule mitu päeva varem teadaoleval ajal. Selleks, et mesinik saaks mesilas vaatlusi teha.

Õitsvaid taimi saab (mitte võib) äärmise põhjendatud vajaduse korral pritsida mitte päeval, vaid 2 tundi enne päikeseloojangut kuni 2 tundi enne päikesetõusu, s.t. enamiku putuktolmeldajate lennubal ajal, kuid mitte kunagi enne kella 21.00.

Arvestama peab, et tänapäevased taimede töötlemiseks kasutatavad kemikaalid on pika (nädalaid-kuid-aastaid) akumuleeruva toimega ja süsteemsed

mürgid. Need mürgid kogunevad ka mulda ja põhjavette. Taimetele kantud või seemnega mulda viidud süsteemne mürk mõjub pikka aega taimemahla (õiemahla/nektari) kaudu. Seega tapavad need mürgid mesilasi jt. putuktolmeldajaid pikkamööda nädalaid pärast põllu mürgitamist ning satuvad õietolmust mesilaste poolt valmistatava suira (hapendatud õietolmu) sisse. Selle tõttu hukub mesilasperes haue sügisuvel, kui mesilased hakkavad seda "konservi" kasutama.

Mesilasi ei saa mesitarudesse sulgeda. Teatavasti on suur tõenäosus, et mesilaste sulgemine tarusse lõpeb mesilasperes hukumisega, mitte päästmisega taimede keemilise töötlemise mõjust. Sellepärast on naiivne loota, et mesiniku teavitamine olukorda lahendab. Samuti ei saa me sel viisil kuidagi kaitsta kimalasi jt. päevaseid, aga ka öiseid tolmeldajaid, kes end ise PRIAs ei registreeri ning taimekasvatajatega ei suhtle.

Mesindusnõukogu. Kindlasti aitab see, kui põllumajandusministeeriumi või keskkonnaministeeriumi juurde moodustatakse mesinikest ja mesilaste sõpradest mesindusnõukogu (nagu

see on teistes Põhjamaades), mille koosseisu struktuur vastab mesinduse olukorrale. Huvitav, kumb ministeerium selle teema enda alla võtab?

Polli külas Mulgimaal elav 75-aastane erudeeritud teadlane-mesinik Antu Rohtla on oma väärika 64 aasta pikkuse mesinikustaažiga leidnud Eesti mesinike hulgas tunnustust kui esimesinik ning eesti mesilaste kaitsja. Tsiteerin siinkohal Antu Rohtlat: "Nimetatud mesindusnõukogu võiks koosneda neljast-viest suurte kogemustega (soovitavalt akadeemilise taustaga) erapooletust mesinikust, kes aitavad ministeeriumi noori spetsialiste olukorra analüüsimisel. Taoline nõukogu on loodud hobusekasvatajatest. Kui umbes 6000 hobuse kasvatamiseks oli vaja nõukogu, miks seda siis umbes 28 000 mesilasperes pidamise korrastamiseks vaja ei ole?"

Jah, üks mesindusnõukogu loojakandidaat on ka keskkonnaministeerium, sest teatavasti on mesilane metsloom, kes enamasti elab inimese tahtel tema lähedal, kuid ei ole kodustatud. Mesinduse tulevik on läbi putuktolmeldamise looduskoosluste püsivuse toetamises, aga mitte tänases Eestis veel valdavas meekilodele orienteerumises.

Teiste seas väärrib erilist tähelepanu ja kaitset kohalik tumemesilane, kes on "tõuparanduse" tõttu Eestis väljasurumise äärel, kuid samas Eesti looduses tolmeldamiseks, talvitumiseks jms. kõige paremini kohastunud. Tumemesilane on oskaja mesinikuga koostöös rahulik, sülemlemiskaine, valmistab väärtuslikku (pikaks

talvitumiseks mõeldud) mett. Tema genofondis on euroopa meemesilase põhjarass (*apis mellifera mellifera lehenii*) ja euroopa meemesilase tumerass (*apis mellifera mellifera mellifera*).

Mesilased säilitavad õite tolmeldamisega Eesti loodust, ja mesi kaitseb meid haiguste eest. Olge Te kõik terved!

Lugupidamisega

Lauri Kallaste, mesinik
Vooremaalt
Eesti Mesilaste Kaitse Fondi (EMKF) initsiaator
Eesti Mesilaste Kaitse tööühma liige
Eesti Mesinike Liit MTÜ (EML) juhatuse liige
lauri.kallaste@matti.ee; 5115030

KÄRGEDE SULATAMINE

Gustav Liivamägi

Valmistasin külmkirstust vaha sulatusvahendi. Sisemõõdud on järgnevad: pikkus 90 cm, laius 54 cm, sügavus 75 cm. Külmkirstu mahub korraga 32 Eesti raami. Kirstu ülemise ääre plastmassosa asendasin puiduga ja kaane alumise osa roostevaba plekiga. Kummitihendi jätsin alles. Külmkirstu külje sisse otse põhja peale tegin ava veevanni jaoks (12 liitrit). Vanni mõõdud 50 x 40 x 20 cm.

Veevanni paigaldasin küttekeha 2,2 kW. Tekkiv veeaur sulatab kärgedest vaha. Kuumutamisel voolab sulava vaha vörgule, mille peal on ümbritsetud raamiga ja varustatud käepidemega. Vörgu all on 4 cm kõrgune roostevabast plekist plaat-koguja, mis on neljast küljest keskele kaldu ja mille keskel on ava 18 x 18 cm. Avast 2 cm kõrgusel on plekk mõõtudega 22 x 22 cm, et hajutada alt veevannist tulevat auru.

Vaha voolab koguja ava kaudu lehriga vaha-

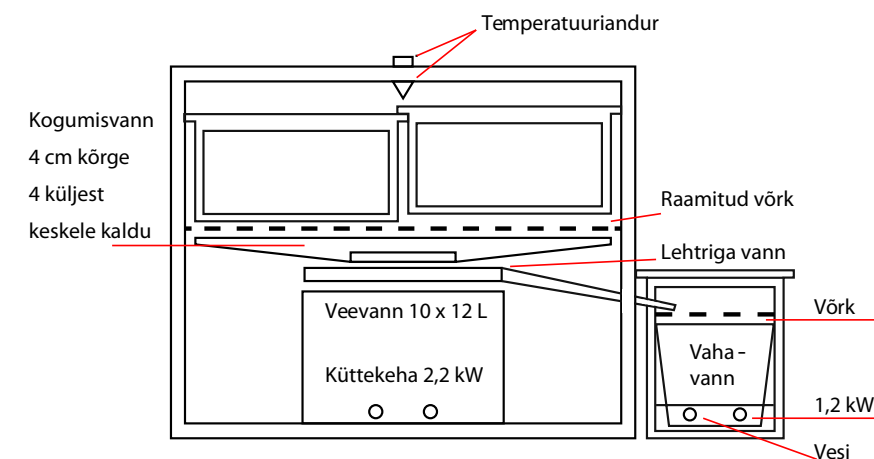
vanni ja sealt edasi välismesse veega jahutusvanni, milles on küttekeha 1,2 kW, et vaha ei jahtuks liiga kiiresti. Lehriga vanni mõõdud on 50 x 40 x 3 cm. Jahutusvanni ümber on kaanega puidust kast. Raamid võrk ja koguja toetuvad külgedelt ja otsest samale alumiiniumvinklile 2 x 2 cm. Raamid toetuvad otsest puiduliistule ja keskel alumiiniumkarbile 2 x 3 cm ning raami õlad on üksteise peal.

Temperatuur sulatuskastis tõuseb poole tunniga 70-80 °C. Tihedalt kõrvuti paigutatud raamid

ei võimalda mittersulaval kärjel võrgule langeda ja sel moel eraldub vaha paremini, kui alla võrgule kukkunud kärje osast. 32 kärjest vaha sulatamiseks kulub 8-10 kWh elektrienergiat.

Soovitusi:

- Jahutuskast soojustada.
- Enne sulatamist puhastada raamid taruvaigust.
- Enne sulavaha jõudmist jahutusvanni peab vanni vesi olema 40 °C, samuti siis, kui panna järjekordsed kärjed sulatusse.
- Sellise töövõttega saab vaha ühekorruga korda.

PIIRKONDLIKE SELTSIDE/SELTSINGUTE ÕPPE- JA TEABEPÄEVAD 2014. AASTA KEVADEL JA SUVEL

Õppe- ja teabepäevade korraldamist toetab Euroopa Liit Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 01.09.2013–31.08.2016 kaudu. Osavõtt on tasuta. Vastavalt koostatud kavale toimuvad 1. programmiaasta II poolaastal järgmised piirkondlikud õppe- ja teabepäevad:

HARJUMAA

Keila Aiandus- ja Mesindusseltsi õppe- ja teabepäev

Keilas Ohtu tee 5 II korruse saalis

11.05.2014 kl. 11.30

- Pesade laiendamine ja sülemlemise takistamine.

Lektor Mai Endla

Tallinna Mesinike Ühistu õppe- ja teabeõhtud

Tallinnas Ehitajate tee 5 VII-315

11.03.2014 kl. 17.30

- Mesindusega alustamine. Kevadtööd mesilas.

Lektor Uku Pihlak

08.04.2014 kl. 17.30

- Raamatupidamise arvestuse eripära mesinduses.

Lektor Marianne Rosenfeld

13.05.2014 kl. 17.30

- Mesilasema kasvatamine ehk emakasvatus.

Lektor täpsustamisel

Info: Uku Pihlak, 50 52 736

HIUMAA

Hiumaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäevad

Käina kultuurikeskuses Hiumaal

15.03.2014 kl. 10.00

- Kevadised tööd. Efektive ja ökonoomse mesindamise meetodid.

Lektor Maire Valtin

24.05.2014 kl. 10.00

- Sülemlemise vältimine.

Toimetamine sülemitega. Haigused ja ravi.

Lektor Uku Pihlak

Info: Uku Pihlak, 50 52 736

IDA-VIRUMAA

Ida-Viru Mummu Selts 1. programmiaasta II

poolaastal õppepäevi ei korralda.

JÕGEVAMAA

Põltsamaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäevad

Põltsamaa Kultuurikeskuses Põltsamaal

J. Kuperjanovi 1

08.03.2014 kl. 10.00

- Mesilasemate kasvatamine ja tõuaretussuunad – mida uut on maailmas.

Erinevad emakasvatusmeetodid.

Lektor Hillar Kalda

- Mesilasemate kasvatamine vageldamisega oma mesila näitel (teoreetiline).

Lektor Jüri Lugus

- Mesilasemate kasvatamine oma mesila näitel (teoreetiline).

Lektor Jüri Meksun

24.05.2014 kl. 10.00

Teemad täpsustamisel.

Lektor Ain Seeder

Info: Ain Seeder, 52 50 204 ja veebis: <http://www.poltsamaamesi.eu>

LÄÄNEMAA

Läänemaa Mesinike Seltsingu õppe- ja teabepäev

Linnamäel Lääne-Nigula vallavalitsuse saalis

23.03.2014 kl. 10.00

- Apiteraapia – tervis mesilaste abil.

Lektor Astrid Oolberg

Info: Ly Haabel, 53 003 999

PÕLVAMAA

Põlvamaa Mesinike Seltsingu õppe- ja teabepäevad

Põlvas F. Tuglase 2, kohvik-klubis "Aal"

11.04.2014 kl. 11.00

- Kevadised toimetused mesilas. Mesindus Eestis: tänapäev ja perspektiiv.

Lektor Aleksander Kilk

Räpina Aianduskoolis (osalemine ainult eelneva registreerimise alusel)

23.05.2014 kl. 10.00

- Öietolmuosakeste sisaldus mees ja nende vaatlemine mikroskoobis.

Lektor täpsustamisel

- Mee kvaliteet ja nõuded. Toimub mee degusteerimine.

Lektor Anna Aunap

Info: Ulvi Ajalik, 56 60 80 28

PÄRNUMAA

Pärnumaa Mesinike Seltsingu õppe- ja teabepäev

Pärnus Allika 2A, Pärnu AMSi majas

05.04.2014 kl. 11.00

- Kevadised tööd mesilas. Perede laiendamine ja väljaarendamine. Mida teha nõrkade peredega? Vaha esmane käitlemine.

Lektor Vahur Talimaa

- Uute mesilasperede moodustamine mesila laiendamiseks või hukkunud perede asendamiseks. Sülemlemine, selle ärahoidmine või sülemite ärakasutamine.

Lektor Aleksander Kilk

- Mesilaste korjema ning selle rikastamise võimalused.

Lektor Aivo Sildnik

- Ülevaade EMLi tegevusest ja Koolituskeskuse korraldatavatest kursustest. Pärnumaa mesindusseltsi võimalikust asutamisest.

Lektor Marianne Rosenfeld

Info: Marianne Rosenfeld, 50 29 006

RAPLAMAA

Raplamaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäevad
Rapla Kultuurikeskuses Tallinna mnt 17a

09.03.2014 kl. 11.00

- Mesilaste haiguste praktiline tõrje ja ennetamine.

Lektor Leo Vari

Mustlepa talus Toomja külas Kaiu vallas Raplamaal

18.05.2014 kl. 11.00

- Kevadtööd mesilas.

Lektor Ülo Sild

Info: Viktor Reino, 56 56 90 13

SAAREMAA

Saare Mesinike Ühingu õppe- ja teabepäev

Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasiumis Kuressaares Garnisoni 16

29.03.2014 kl. 10.00

- Mesindamine korpustarudega, Ferrari raamiga vahtplastist korpuste näitel.

Lektor Priit Paomees

Info: Arnold Lokna, 51 48 217

TARTUMAA

Elva Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäevad

Elvas Pargi 34

15.03.2014 kl. 10.00

- Perede kevadine läbivaatus. Pesade laiendamine. Mesilaste kevadine ravi. Vastused küsimustele.

Lektor Tõnu Hiiemäe

13.04.2014 kl. 10.00

- Nõrkade perede järeleaitamine. Uute perede moodustamine. Lihtsamad emadekasvatamise võtted. Sülemlemise vältimine.

- Info: Tõnu Hiiemäe, 50 49 020

VALGAMAA

Otepää Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäevad

Otepää J. Hurda 5 Otepää AMSi majas

22.03.2014 kl. 10.00

- Mesilasperede kevadine läbivaatus, hooldus ja ravi.

Lektor Tõnu Hiiemäe

19.04.2014 kl. 10.00

- Mida teha nõrkade peredega? Kuidas moodustada uusi peresid? Kuidas vältida sülemlemist?

Lektor Tõnu Hiiemäe

Info: Aili Konts, 56 50 97 70

VILJANDIMAA

Karksi-Nuia Aianduse ja Mesindusseltsi õppe- ja teabepäev

Karksi-Nuias, Viljandi mnt. 2a, kaupluse Kadri II korrusel

01.03.2014 kl. 10.00

- Kevadised tööd mesilas. Kevadine perede kiir-läbivaatus ja talvitumise hindamine. Nõrkade perede abistamine ja täiendussöötmine. Vajalikud varud ja vahendid mesilasperede hooldamiseks kevadperioodil.

Lektor Antu Rohtla.

Info: Leili Nael, 56 95 87 76, 433 1602; Antu Rohtla, 56 61 26 22

VÖRUMAA

Võrumaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabepäev

Võrus Vabaduse 4

23.03.2014 kl. 11.00

- Kevadine perede õige laiendamine ja võtted sülemite ärahoidmiseks. Sülemleitud perede abistamine.

Lektor Maire Valtin

Info: Mati Urbanik, 5290 388

Õppepäevade teemade ja lektorite valikus võib ette tulla muudatusi. Muudatustest tuleb ette teatada hiljemalt 2 nädalat enne õppepäeva toimumist Eesti mesindusprogrammi projektijuhile, e-mail: mesindusprogramm@gmail.com või telefon 53 41 40 67.

EESTI MESINIKE LIIDU ÜLDKOOSOLEK

KUTSE LIIDU LIIKMETELE

Eesti Mesinike Liidu üldkoosolek toimub 22. märtsil 2014 kell 10.00-17.30
Jänedal Maamajanduse Infokeskuse suures saalis.
Registreerumine alates 9.30.

Päevakord:

1. 2013. aasta majandusaruande arutamine ja kinnitamine (juhatus esimees A. Kilk ja tegevjuht M. Rosenfeld)
2. Ülevaade liikmeskonnast ja liikmemaksude laekumistest (tegevjuht M. Rosenfeld)
3. 2014. aasta tegevuskava ja eelarve tutvustamine (tegevjuht M. Rosenfeld)
4. EMLi põhikirja uue redaktsiooni arutelu ja kinnitamine (põhikirja töögrupi esindajana M. Rosenfeld)
5. EMLi arengukava 2015-2020 arutamine. Eesti mesindussektori arengukava vajalikkusest (juhatus esimees A. Kilk)
6. 2 loengut (teemad ja lektorid täpsustamisel)
7. Kohapeal algatatud küsimused

EMLi juhatus

Kui te ei saa ise koosolekule tulla, teavitage eelnevalt, kellele annate kaasa kirjaliku volituse enda eest otsuste tegemiseks. Volituse saab saata enne üldkoosoleku toimumist ka digiallkirjaga aadressile: info@mesinikeliit.ee

Palun kõigil eelnevalt registreeruda, et saaksime ette valmistada korrektsed nimekirjad. Soovijad saavad eelregistreerumisega kiirelt lõunatada (hind 5 eurot: sea- praad lisanditega, morsk). Palume raha tasuta eelnevalt Eesti Mesinike Liidu arvel-dusarvele EE451010002021522005, märksõna lõunasöök üldkoosolekul.

Info tegevjuhilt telefonil 50 29 006 või e-kirjaga: mesilaspere@gmail.com

EML ajalehe "Mesinik" järgmine number 2 (82) ilmub aprillis 2014.

Kaastööd, teated ja reklaam saata aadressil: J. Vilmsi 53G, 10147 Tallinn (EML) või e-postiga: kilk@cc.ttu.ee või linask@neti.ee.
EML kontakttelofonid: 52 93 589 (A. Kilk) või 63 764 93 (EML kontor, J.Vilmsi 53G, 10147 Tallinn; teispäeviti ja reedeti kell 10-16).
Mesindusalane teave Internetis: www.mesinikeliit.ee; www.mesindus.ee; www.mesindusprogramm.eu.

Eesti mesinduse arendamist toetab käesoleval ajal Euroopa Liit
"Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riikliku programmi 01.09.2013 – 31.08.2016" tegevuste kaudu.

Mesindusprogrammi eesmärgid on: mesinike ja mesindusseltside abistamine ja toetamine mesinduspäevade ja -õppuste korraldamisel ning kohaliku mesinduselu edendamisel; teabelevi arendamine ja mesinike parem erialane teavitamine; mesinduse efektiivsete tehnoloogiliste lahenduste arendamine, tutvustamine ja propageerimine; toote- ja turuarenduse tegevuste suunamine ja toetamine; varraatoosi ja teiste mesilashaiguste tõhusate tõrjemeetodite ja -võtete propageerimine ning mesinike nõustamine mesilashaiguste tõrjes; mee kvaliteedi seireuringute korraldamine ja mesinike teavitamine ning nõustamine küsimustes, kuidas mee tootmise ja käitlemise protsessis mee kvaliteeti säästa ja parandada. Programmi raames valminud materjalid on tasuta.